

Motion till riksdagen 2005/06:Fi254

av **Lotta Hedström (mp)**

Giroservice

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att undanröja legala och administrativa hinder för små banker att ge giroservice m.m. till sina kunder.

2 Historik

Lagen om medlemsbanker trädde i kraft 1996 och är utformad så att det borde vara möjligt för olika folkrörelser att starta bank eller för t.ex. lokala sparkassor och medlemsföreningar att starta lokala banker i finansiellt underförsörjda trakter. Men under de sju år som denna teoretiska möjlighet funnits har bara två medlemsbanker bildats, trots att behovet torde vara stort. Det är bristen på anslutningsmöjligheter till den övergripande finansiella infrastrukturen som förhindrar en sådan önskvärd utveckling.

Nuvarande ordning ger helt enkelt inte utrymme för de publika önskemål och behov som finns att sköta sina betalningar utanför det kommersiella storskaliga banksystemet.

I det följande skissas några möjliga lösningar, men det kan också finnas helt andra.

Avsikten med motionen är inte att ange *hur* en ny ordning ska skapas, utan att den över huvud taget måste göras möjlig. Det finns anledning att tro att de små bankerna gärna medverkar i skapandet av en ny sådan ordning.

3 Konkurrens i bankvärlden

Det är viktigt för kunderna att det finns reell konkurrens i bankvärlden. Men bankmarknadens aktörer är av olika slag och ska svara mot olika behov i samhället. De finns i dag lokala och/eller alternativa banker som skiljer sig från affärsbankerna och som kompletterar dessa, t.ex. de som stöder den

Fel! Okänt namn på

framväxande sociala ekonomin i Sverige. De attraherar andra kundgrupper än de andra bankerna gör. Till skillnad från hur det är i flera av våra nordiska grannländer finns i dag ingen statlig, gemensamt ägd infrastruktur för bankväsendet.

I Sverige ägs i stället dessa system av de stora bankerna som har lagt ner mycket pengar på att ta fram och utveckla systemen under många år. Följden har blivit att det blivit för dyrt för nya och små banker att ansluta sig till giro- och betalningssystemen, och de är hänvisade att betala för att deras kunder ska kunna girera och betala. Storbankernas egenintresse för en sådan nyordning är starkt begränsad, och inga tecken till statligt ingripande är heller för handen. Det viktiga är dock att allmänhetens, medborgarnas och därmed också småbankernas växande kundkrets intressen tillvaratas och lika villkor för reell konkurrens skapas.

4 Öppen struktur för gireringar

Det är förståeligt att de stora bankerna tar ut vad de anser är marknadsmässiga priser i förhållande till sina investeringar och att de anser att det är ointressant att utveckla systemen så att de passar också de små bankernas behov. Ett undantag är Föreningssparbanken som, troligen av historiska skäl, tillhåller dessa tjänster för de fristående sparbankerna, även om prissättningen även där är ett problem särskilt för de små. För de renodlade medlemsbankerna, dvs. de banker som arbetar i föreningsform, i dag Ekobanken och JAK, finns ingen motsvarande historisk koppling till någon bankgrupp.

De kan i dag få en begränsad service via girsystemen, bankgirot och plusgirot, men det är en mycket osäker framtid i detta sedan de numera inordnats under en av storbankerna.

Miljöpartiet menar att det i grunden är nödvändigt att Sverige har en finansiell betalningsinfrastruktur som är öppen också för nya aktörer på marknaden. Inte minst för behovet av landsbygdsutveckling och regional utjämning är tillgång till riskkapital och lokal bank- och låneservice helt avgörande. Dessutom måste tillgängligheten rent ekonomiskt och praktiskt till denna nya struktur för små banker vara stor. Det här påpekas också i Konkurrensverkets rapport *Konkurrensen i Sverige 2002:4*.

Det som behöver öppnas är följande:

- Clearingsystemet, där bankerna fördelar betalningar med varandra
- Bankgirosystemet
- Postgirosystemet
- Bankomatsystemet

5 Tänkbara lösningar

En lösning vore att t.ex. Riksskatteverket, Konsumentverket eller Finansinspektionen fick i uppdrag av regeringen att utreda en reglering för sådan anslutningsmöjlighet till betalssystemen så att de små och nya bankerna kan ansluta sig till en rimlig kostnad. Därmed kunde de erbjuda betalningsservice och kortlösningar direkt till sina kunder, samt skicka och ta emot transferringar ur betalssystemen.

Ett annat tänkbart alternativ är att någon av de stora befintliga aktörerna på marknaden får i uppdrag av staten att erbjuda dessa tjänster till en rimlig kostnad.

Frågan borde i så fall först behandlas av konkurrensmyndigheterna för att utröna om banksystemet är intresserat av att ställa upp på en sådan lösning. Det är troligt att storbankerna på sätt och vis önskar en lösning, men att de som ägare och investerare önskar kompensation för sina tidigare gjorda investeringar.

Det vore inte någon bra lösning om det skulle uppstå ytterligare en eller flera nya kanaler för allmänheten – det skulle bli svåröverskådligt och oönskvänt.

Stockholm den 4 oktober 2005

Lotta Hedström (mp)